

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

2. Η μεταβατική εποχή: Οι έριδες για τη λατρεία των εικόνων

α. Ορισμός, πρωτεργάτες και παράγοντες :

- Αρχές 8ου - μέσα 9ου αιώνα ☐ Εικονομαχία.
- Ορισμός: πνευματική και πολιτική διαμάχη που συγκλόνισε το Βυζάντιο για ένα περίπου αιώνα και αφορούσε το ζήτημα της λατρείας των εικόνων.
- Πρωτεργάτες της εικονομαχικής κίνησης :
Λέων Γ΄ Ίσαυρος (717-741).
Κωνσταντίνος Ε΄ Ίσαυρος (741-775).

➤ Παράγοντες που ευνόησαν την Εικονομαχία:

1. Οι ανεικονικές αντιλήψεις των κατοίκων των ανατολικών επαρχιών.
2. Οι δεισιδαιμονίες και οι υπερβολές σχετικά με τη λατρεία των εικόνων.
3. Η επιθυμία των Ισαύρων να περιορίσουν την επιρροή των μοναχών και των μονών.
4. Η ιδέα ότι οι ήττες των βυζαντινών στρατευμάτων οφείλονταν στη θεϊκή οργή για ό,τι συνέβαινε στο χώρο της λατρείας.

β. Φάσεις:

Α΄ φάση (726-787):

Λέων Γ΄ Απομάκρυνση εικόνας Χριστού από Χαλκή Πύλη Πόλης

Διαμαρτυρίες λαού πρωτεύουσας.

- 730: Λέων Γ΄ Αυτοκρατορικό διάταγμα κατά λατρείας εικόνων

Τιμωρίες κατά εικονόφιλων: εξορίες, φυλακίσεις, δημεύσεις περιουσιών.

- Ιωάννης Δαμασκηνός θεολόγος, θεωρητικός υποστηρικτής εικονολατρών.

- Κωνσταντίνος Ε΄ Σκληρά μέτρα κατά εικονολατρών:

1. Εκστρατεία τρομοκράτησης μοναχών.
2. Καταστροφή μονών (προπύργια εικονολατρίας).

- Ειρήνη Αθηναία Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδος (787):

- Τερμάτισε την α΄ φάση Εικονομαχίας.
- Αποκατέστησε τις εικόνες ☐ τιμητική προσκύνηση.

Β' φάση (815-843):

Λέων Ε' Αρμένιος Έναρξη.

Επιχείρημα: Οι ήττες των βυζαντινών στρατευμάτων οφείλονται στην εικονολατρία.

843: Θεοδώρα Σύνοδος (Κωνσταντινούπολης):

- Τερματισμός της β' φάσης Εικονομαχίας.
- Οριστική αποκατάσταση και αναστήλωση των εικόνων.

γ. Σημασία της ήττας των εικονοκλαστών:

- Η αποκατάσταση των εικόνων: νίκη της ελληνικής πνευματικής παράδοσης.
- Η αναστήλωση:
 1. Τερμάτισε τις θρησκευτικές έριδες μεταξύ των πιστών.
 2. Εγκαινίασε μία περίοδο γόνιμης συνεργασίας εκκλησίας - κράτους.
 3. Πολλαπλασιάστηκαν και πλούτισαν τα μοναστήρια.
 4. Περιορίστηκαν οι υπερβολές στη λατρεία των εικόνων.

δ. Συνέπειες της εικονομαχίας:

Η Εικονομαχία:

1. Δίχασε το βυζαντινό λαό.
2. Είχε ολέθριες συνέπειες: α. στην εξωτερική πολιτική, β. στον πολιτισμό.

α. Στην εξωτερική πολιτική:

Διακόπηκαν οι σχέσεις με την Εκκλησία της Ρώμης. (Αναζήτησε υποστήριξη από το Φραγκικό κράτος).

β. Στον πολιτισμό:

Κατά τη διάρκεια της Εικονομαχίας :

1. Απαγορεύτηκε η παράσταση θείων προσώπων στους τοίχους των ναών.
2. Απαγορεύτηκε η ανάρτηση εικόνων.
3. Καταστράφηκαν πολλά έργα τέχνης.
4. Άλλαξε η διακόσμηση των ναών: φυτά, ζώα, στυλιζαρισμένα μοτίβα.
5. Υποχώρησε η ενασχόληση με τα γράμματα.
6. Καταστράφηκαν πολλά σημαντικά κείμενα εικονομάχων.